

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: Pintura sobre tela
OBJECTE: Quadre
MATERIAL / TÈCNICA: Oli sobre tela de cànem
TÍTOL / TEMA: *Martiri de sant Bartomeu*
AUTOR: Miquel March (València, 1633–1670)
DATA / ÈPOCA: Segle XVII
DIMENSIONS: amb marc: 233 X 172 cm; sense marc: 220 X 149 cm
PROCEDÈNCIA: Església del monestir de Sant Cugat del Vallès
LOCALITZACIÓ: Capella lateral dins l'església
NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 11213
COORDINACIÓ: Maite Toneu
RESTAURACIÓ: Koro Abalia i Claustre Augé
INFORMACIÓ HISTORICOARTÍSTICA: La tela forma part del retaule barroc atribuït al taller de Francesc Santacruz
ANY/S DE LA RESTAURACIÓ: 2011–2012

Miquel March pren com a model per a la representació de l'escena del martiri un gravat de Josep de Ribera datat l'any 1626. Trobem la seva firma a la part inferior de la pintura i el seu nom escrit en el revers de l'obra.

És una obra que no ha estat mai intervinguda, i aquest fet condicionarà la restauració. Tots els elements que la formen, com ara el bastidor, els claus que la subjecten, la tela amb les seves costures i les inscripcions que hi ha en el revers són prou importants com per conservar-los, i, sobretot, creiem transcendental mantenir la unitat del conjunt i no perdre la tensió que la tela ha mantingut durant tots aquests anys. L'objectiu ha estat, doncs, la consolidació puntual d'aquests dos elements de suport —tela i bastidor—, sense separar-los. L'estat de conservació del teixit i de la fusta del bastidor, així, com el domini de tècniques de consolidació de mínima intervenció ho fan possible.

Les vores de la tela estaven afeblides a les zones que hi havia clavats els gavarrots; aquests estaven molt al límit de la tela i en molts punts la seva oxidació feia que la tela no quedés ben subjectada, cosa que provocava greus deformacions en el suport. Cal remarcar el tipus d'intervenció duta a terme en el tractament del suport, concretament en la consolidació de tot el perímetre de la tela. Aquesta consolidació s'ha fet de forma puntual en cadascun dels claus que la subjecten al bastidor —sense desclavar-la—, i amb l'aplicació de petits pedaços de tela de polièster amb Beva® 371. D'aquesta manera, la tela es va afermar novament en cadascun dels claus originals que la subjectaven¹.

És la primera vegada que es fa aquest tipus d'actuació en els tallers de restauració del CRBMC i el resultat ha estat molt satisfactori. La tela ha recuperat la distribució de forces de tensió i les deformacions inicials s'han corregit. És un clar exemple de mínima intervenció i màxim respecte per a la integritat de l'obra. La reparació dels dos estrips situats en la cara d'un dels personatges principals s'ha fet amb microcirurgia tèxtil. S'ha considerat necessari, com a reforç del suport, aplicar una tela de polièster en el revers, subjectada a la part interior del bastidor.

La neteja de la superfície pictòrica s'ha fet seguint el protocol de neteges del CRBMC, i el sistema de presentació ha consistit a envernissar la capa pictòrica amb un vernís fet a base de resina de baix pes molecular i a reintegrar la pintura amb la tècnica del *tratteggio*.

1. BARBARA TOMASONI [ET AL.], *La crocifissione di Dro. Un'esperienza di minimo intervento su un dipinto di grandi dimensioni*. Padova: Il Prato, 2005.

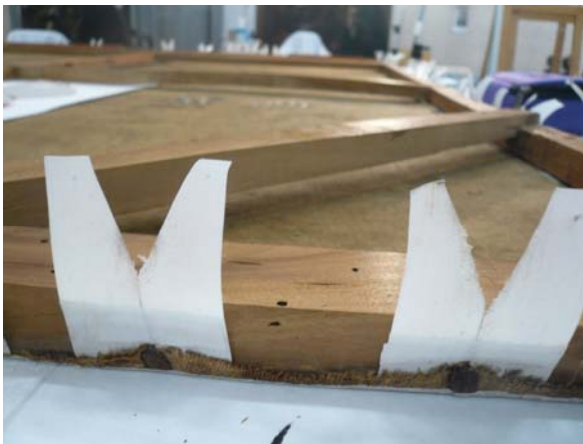
Anvers i revers abans de la intervenció

Examen de la zona de la signatura amb reflectografia d'infrarojos

Detall de l'estat de conservació del perímetre de la tela abans i després de la consolidació

Procés de consolidació de la tela de la zona dels gavarrots i detall del revers amb la tela de reforç

Fotografia final